

Cuprins

Cuvânt-înainte	11
Introducere	15
Partea I: Globalizarea – proces ireversibil	29
Capitolul 1	
Delimitări conceptuale, dimensiuni, factori determinanți ai globalizării.	
Structura sistemului economiei mondiale în condițiile globalizării	31
1.1. Originile globalizării economiei	32
1.2. Evoluția conceptului de progres spre internaționalizare	34
1.3. De la <i>homo œconomicus</i> la <i>homo globalus</i>	38
1.4. Ce este globalizarea economică?	40
1.5. Dimensiunea fenomenului globalizării	43
1.6. Factorii determinanți ai globalizării	47
1.7. Structura sistemului economiei globale	51
1.7.1. Internaționalizarea legii, democrației și creșterea rolului instituțiilor internaționale	52
1.7.2. Formele de manifestare a globalizării economiei	55
- Funcționarea subsistemului productiv	55
- Funcționarea subsistemului comercial internațional	56
- Funcționarea subsistemului financiar	58
- Funcționarea pieței mondiale a forței de muncă	59
1.7.3. Societatea informațională și a cunoașterii	61
Capitolul 2	
Teorii privind globalizarea. Indici pentru estimarea gradului de globalizare a economiei.	
Provocări metodologice și ale realității	67
2.1. Globalizarea: echilibru sau dezechilibru?	68
2.1.1. Mișcarea de la Davos vs. Porto Alegre	70
2.1.2. Dilema globalizării: puterea ca dominație sau ca împuternicire?	70
2.2. Mișcarea antiglobalizare: cauze și forme de manifestare	71
2.3. Teze fundamentale privind dezbaterea asupra globalizării: <i>hiperglobaliștii</i> , <i>scepticii</i> și <i>transformativiștii</i>	76
2.4. Indicatorii globalizării economiei	81
2.4.1. Indicatori pentru evaluarea gradului de integrare în economia globală	82
2.4.2. Grile de performanță	87
2.4.3. Indicele sintetic Kearney al globalizării economiei și indicele globalizării culturale	88
2.5. Implicațiile crizei financiare asupra globalizării economiei	91
2.6. Libertatea economică sporește avuția națiunilor	94

Partea a II-a: Economia globală	101
Capitolul 3	
Economiile dezvoltate și noua economie	103
3.1. Conceptualizare	104
3.2. Tranziția de la economia tradițională la noua economie și rolul informației	108
3.3. Noua economie în cifre	118
3.3.1. Sistem de indicatori pentru evaluarea stării societății informaționale (SI)	123
3.4. Efectele micro- și macroeconomice ale noii economii	126
3.5. Modificarea cadrului tehnic, social, economic și juridic internațional în conformitate cu cerințele noii economii	134
3.6. Evaluări ale disensiunilor din jurul gigantului software Microsoft	144
3.7. Principiile dezvoltării durabile ale noii economii	148
Capitolul 4	
Economiile în dezvoltare în contextul globalizării. Șansele economiei de piață	153
4.1. Tranziția țărilor în dezvoltare spre democrație și internaționalizarea legii	154
4.2. Prăbușirea comunismului și tranziția la economia de piață	161
4.2.1. Comunism versus capitalism	161
4.2.2. Dificultăți specifice ale tranziției la economia de piață	165
4.2.3. Rusia, față în față cu globalizarea	169
4.2.4. Cazul enigmatic al Chinei: o țară, două sisteme	178
4.3. Locul țărilor în dezvoltare în cursa tehnologică	188
4.3.1. Țările în dezvoltare, atât câștigători, cât și perdanți	189
4.3.2. Nivelul de dezvoltare umană în România	191
4.3.3. Discrepanțe la investițiile în capacități tehnologice interne	193
4.3.4. Locul țărilor în dezvoltare în topul mondial al exportatorilor de tehnologie	194
4.3.5. Revenirea țărilor excluse din cursa tehnologizării	195
4.3.6. Revoluția „twitter” și rolul său în Ucraina și Republica Moldova în 2009	198
4.4. Integrarea economiilor în dezvoltare și insatisfacțiile generate în contextul globalizării	200
4.5. Globalizarea și reducerea decalajelor dintre țările dezvoltate și cele cu economiile de piață în formare	202
4.6. Promovarea capitalismului în condiții de turbulențe economico-financiare	227
4.7. Efectele crizei financiare și economice mondiale asupra țărilor în curs de dezvoltare și asupra cooperării pentru dezvoltare	229
Capitolul 5	
Transnaționalizare și globalizare. Societățile transnaționale (STN) – vectorul principal al globalizării	235
5.1. Evoluția gândirii corporative strategice în noul mediu economic global	236
5.2. Strategiile de expansiune și restructurare a companiilor în condițiile globalizării	241
5.3. Expansiunea și rolul societăților transnaționale	246
5.3.1. Dinamica investițiilor străine directe	246
5.3.2. Distribuția regională a ISD	249
5.3.3. Investițiile străine în România și investițiile românești în exterior	255
5.3.4. Tendințe și prognoze privind investițiile străine directe	257
5.3.5. Rolul fuziunilor și achizițiilor internaționale în integrarea corporativă	260
5.3.6. Dinamica fuziunilor și achizițiilor internaționale	270
5.3.7. Fuziuni și achiziții vs. parteneriate	278
5.4. Rolul activelor intangibile în concurența globală contemporană	282
5.5. Limitele guvernării corporative: între centralizare și descentralizare	284

◆ **Tratat de economie politică globală** ◆

Capitolul 6

Extinderea liberalizării comerciale	289
6.1. Comerțul în contextul globalizării	290
6.1.1. Originile protecționismului și ale liberului schimb	293
6.1.2. Ascensiunea ordinii comerciale globale	296
6.2. Aspecte controversate în noua arhitectură a comerțului internațional	298
6.2.1. De la anul 2000, al creșterii economice mondiale și al recordului comerțului internațional, la anul 2001, al scăderii drastice a schimburilor comerciale	301
6.2.2. Liberalizarea comerțului și a accesului la piețele externe cu ocazia Runderi Uruguay	303
6.2.3. Dinamica comerțului mondial pe fondul crizei financiare și economice declanșate la sfârșitul anului 2007	306
6.2.4. Erupția protecționismului netarifar	308
6.3. Raportul multilateralism-regionalism în condițiile globalizării	313
6.4. Globalizarea și Organizația Mondială a Comerțului	319
6.4.1. OMC – o instituție a țărilor dezvoltate?	320
6.4.2. Noi provocări globale	324
6.4.3. Statul-națiune și globalizarea comerțului	327
6.4.4. Menținerea comerțului liber în perioada de criză a anilor 2008-2009	329
6.5. Implicații ale noului acord de comerț liber China-ASEAN	331
6.5.1. Evoluțiile și implicațiile regionale ale Acordului	331
6.5.2. Rolul și poziția Chinei în contextul noului acord	333
6.5.3. Consecințe și posibile evoluții	334

Capitolul 7

Globalizarea financiară	341
7.1. Piața financiară globală	342
7.2. Mobilitatea capitalurilor	345
7.2.1. Retrospectiva mobilității capitalurilor din 1860 până în prezent	346
7.2.2. Trilema politicilor macroeconomice ale unei economii deschise și reforma sistemului monetar	353
7.2.3. Noi arhitecturi monetare	357
7.3. Globalizarea pieței de capital	359
7.4. Dezvoltarea pieței internaționale a pensiilor private și tendințele globale	364
7.5. Asistența financiară externă și problema datoriei externe	368
7.6. Declanșarea crizei financiare globale în anul 2008: diagnostic, efecte și primele remedii	374
7.6.1. Debutul crizei „subprime”	374
7.6.2. De la criza financiară internațională la criza economică	378
7.6.3. Principalele lecții desprinse	381
7.6.4. Pachetul de măsuri de intervenție al Uniunii Europene	382
7.6.5. Impactul crizei financiare și economice internaționale asupra economiei românești	386

Partea a III-a: Constrângeri ale problemelor globale contemporane	393
--	-----

Capitolul 8

Vulnerabilitatea financiar-valutară internațională. Reforma sistemului financiar-valutar	395
8.1. Efectele globalizării sistemului financiar	396
8.2. Globalizarea și contagiunea crizelor financiare	400
8.2.1. Creșterea riscurilor de țară în noul context al globalizării	402
8.2.2. Evaluarea vulnerabilității externe	405

8.3. Situația economiei globale la un an de la declanșarea crizei financiare, în anul 2008	406
8.4. Reforma sistemului financiar internațional	431
8.4.1. Globalizarea și Fondul Monetar Internațional	431
8.4.2. Concluziile reuniunii G20 din 2009: spre un nou cadru de reglementare în domeniul financiar-bancar	438
8.4.3. Un nou cadru de supraveghere financiară la nivel european	442
8.4.4. Propuneri legate de suprataxarea instituțiilor financiare	444
8.5. Problemele economice ale Greciei și potențialul impact la nivel european și regional	447
8.6. Evaluări cu privire la diferendul „Icesave” din Islanda	452

Capitolul 9

Creștere și dezvoltare economică în condițiile globalizării	457
9.1. De ce sunt unele țări mai bogate decât altele ?	459
9.2. Distribuția creșterii economice globale în ultimele două decenii	463
9.3. Convergența regională a creșterii veniturilor pe cap de locuitor	469
9.4. Efecte asupra creșterii economice după extinderea Uniunii Europene	474
9.4.1. Contextul extinderii Uniunii Europene spre Est în 2004	475
9.4.2. Costurile extinderii Uniunii Europene spre Est în 2004	478
9.4.3. Beneficiile și obstacolele extinderii Uniunii Europene spre Est: recuperarea decalajelor	482
9.5. Trei procese simultane cu impact asupra competitivității economiei românești	492
9.5.1. Nevoia de investiții a României	495
9.5.2. Inovarea la nivelul regiunilor de dezvoltare	498

Capitolul 10

Populația globală și viitorul demografic al Europei	501
10.1. Perspectivele populației globale	502
10.2. Îmbătrânirea populației la nivel global	503
10.3. Transformarea unei provocări în oportunitate	506
10.4. Reînnoirea demografică a Uniunii Europene	508
10.5. Resursele umane	510
10.6. Solidaritatea între generații și teritorii	512
10.7. Imigrarea integrată	515
10.8. Tendințe demografice în România: 2008-2060	516

Capitolul 11

Adâncirea decalajelor pe plan mondial – subdezvoltarea și sărăcia	527
11.1. Globalizarea, sărăcia și inegalitățile de dezvoltare	529
11.2. Subdezvoltarea – realitate a economiei globale	531
11.3. Decalaje și praguri ale subdezvoltării	533
11.3.1. Ce spune istoria?	535
11.3.2. Către esența subdezvoltării	537
11.4. Subdezvoltarea în cazul țărilor islamice și efectele fundamentalismului	540
11.4.1. Orientul Mijlociu, între semne de întrebare și așteptări	542
11.4.2. Israelul și criza financiară mondială	544
11.4.3. Cine este Hamas?	545
11.4.4. Fundamentalismul afectează și țările dezvoltate	549
11.5. Rolul statului în eradicarea subdezvoltării	551
11.5.1. Statul postcolonial	551
11.5.2. Instabilitatea politică	553
11.5.3. Impactul statelor-gazdă cu societățile transnaționale	555

◆ Tratat de economie politică globală ◆

11.5.4. Statul – mijloc de a înfăptui națiunea	556
11.5.5. Parteneriatul strategic SUA-India	558
11.5.6. „Modern” sau „tradițional” – dilema tinerelor state independente	561
11.6. Rolul industrializării în eliminarea sărăciei	562
11.7. Agricultură – sector vital al economiei globale	572
11.8. Dimensiunile globale ale problemei alimentare	583
11.9. Criza prețurilor alimentare din anul 2008	591
11.10. Foametea globală	596
11.11. Factorii externi ai dezvoltării	598
11.12. Rolul Băncii Mondiale în eradicarea subdezvoltării și sărăciei	608

Capitolul 12

Protecția mediului, energia și materiile prime	625
12.1. Protecția mediului: nevoia unui sistem de management planetar	626
12.2. Schimbări climatice	628
12.2.1. Efecte asupra agriculturii, silviculturii, gospodăririi apelor și așezărilor umane	630
12.2.2. Emisii totale anuale de gaze cu efect de seră	632
12.2.3. Emisii anuale de dioxid de carbon	635
12.3. Acțiuni pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	636
12.4. OPEC – venituri mai reduse în 2009, dar perspective favorabile pentru 2010	639
12.5. Europenizarea unei crize interstatale a gazelor în anul 2008	643
12.6. Interesele strategice ale României și noua politică europeană a energiei	645
12.6.1. Stabilirea prețurilor și tarifelor la gazele naturale în România	646
12.6.2. Noua politică europeană a energiei – o oportunitate pentru modernizarea economiei românești	653
12.7. Reconfigurarea puterii chinezești pe principiile securității energetice	655
12.7.1. Politica energetică a Chinei	656
12.7.2. Prezența sporită a Chinei în Asia Centrală	659
12.7.3. Tandemul Rusia-China – între alianță și competiție geostrategică	660
12.8. Tendințe în evoluția producției mondiale de oțel, a deșeurilor feroase de aluminiu, cupru, plumb și a deșeurilor neferoase în anul 2008	664
12.9. Aurul rămâne cel mai sigur plasament și cea mai sigură poliță de asigurare	684

Capitolul 13

Raportul de forțe pe plan mondial	689
13.1. Ordinea economică globală	690
13.2. Globalizarea și statul – problemă-cheie a secolului XXI	697
13.2.1. Evoluția ideii de statalitate	697
13.2.2. Noua eră a țărilor mici	704
13.2.3. Despre statul „postnațional”	705
13.3. Deficite statale	707
13.3.1. Deficitul social	708
13.3.2. Deficitul democratic	709
13.3.3. Deficitul de securitate	710
13.3.4. Deficitul ecologic	713
13.4. Stat-națiune, bloc statal, societate globală	714
13.5. Globalizarea, o provocare la adresa statului-națiune?	720
13.6. Globalizarea și forța societății civile	730
13.7. NATO, la răscruce de drumuri	734
13.8. Dezordinea multipolară	741
13.9. Cum va arăta lumea anilor 2050?	750

Capitolul 14	
Amenințări globale	757
14.1. Economia subterană	758
14.1.1. Estimări globale cu privire la dimensiunea și formele economiei subterane	758
14.1.2. Combaterea crimei organizate: eșecuri și reușite	762
14.1.3. Accelerarea luptei împotriva muncii nedeclarate în UE	770
14.1.4. Principalele forme de manifestare a fraudei și evaziunii fiscale în România	780
14.2. Comerțul mondial cu arme: licit și ilicit	792
14.2.1. SUA rămân cel mai mare exportator și producător de armament, iar China și India se întrec în cursa importurilor de arme	794
14.2.2. Exporturile românești de armament	795
14.2.3. Proliferarea armelor de distrugere în masă și securitatea regională în contextul globalizării	799
14.3. Organizațiile criminale transfrontaliere	817
14.4. Terorismul – o problemă cu dimensiuni planetare	831
Partea a IV-a: Viitorul creșterii economice globale	851
Capitolul 15	
Riscuri și scenarii posibile pentru viitor	853
15.1. Viziuni critice asupra terapiei de șoc și asupra crizei mondiale a capitalismului	854
15.2. Riscuri globale începând cu anul 2010	863
15.3. Provocări pe termen mediu și lung	869
15.4. Scenarii 2030	875
Bibliografie	883